

ЕДГАР АЛЪН ПО ХОП-ФРОГ

Превод от френски: Неделчо Щърбанов, 1905

chitanka.info

ХОП-ФРОГ^[0]

Уверявам ви — никога не съм срещал човек по-увлечен и по-отдаден на шегата от тоя бабанка цар. Най-голямото му удоволствие бе шегата. Разкажете му някоя хубава духовита приказка — ама изкусно му разкажете — и вие ще намерите най-сигурния път към неговото благоволение. Затова и седемте му министри бяха все хора известни със своите шегобийски дарби. И подобно на своя царствен господар, те всички се радваха на огромно телосложение и доста почтени благоутробия, като че ли нарочно приспособени, за да произвеждат смях. Винаги ме е затруднявал въпросът дали шегобийството кара хората да затлъстяват, или в самата тлъстина се крие нещо, което предразполага към шегобийство. Ала неоспорима истина е, че ако се намери на тоя свят някой сух шегобиец, за него смело може да се каже *rara avis in terris*.

Що се касае до остроумие или *сенките* на духовитостта, както сам царят се изразяваше, ще ви кажа, че едва ли му и хрумваше подобна мисъл. Той имаше голяма слабост към *грубата* шегата и от любов към самата шегата, поглъщаше я, колкото и *дебелашка* да бе тя. Остроумните шегата го отегчаваха. Той би предпочел Раблевия *Гаргантюа* пред Волтеровия *Задиг* и ако щете, шегите с *действие* отговаряха много повече на неговия вкус, отколкото шегите с *думи*.

В онова време, в което се разиграваше тая история, професионалните смешльовци още не бяха напълно излезли из мода в дворците. Някои от великите континентални *сили* все още държаха свои *луди*; те биваха нещастници, нашарени и окичени с островърхи шапчици със звънчета; те винаги трябваше да бъдат готови да казват при първо поискване по някоя хубава остроумна реч, в замяна на трохите, които падаха от царската трапеза.

Не ще съмнение, че и нашият цар си имаше своя луд. И действително, той чувствуваше нужда от нещо като лудост, макар било то за да я противопостави на тягостната разумност на седемте умни хора, които му служеха за министри — ако не смятаме и него в това число.

Обаче неговият луд, професионалният му смешльо, не беше само луд. Цената му се утрояваше в очите на царя от обстоятелството, че той беше същевременно и джудже, и хром. В онова време беше твърде обикновено нещо да срещаш джуджета и луди в дворците; и за мнозина владетели времето би минавало много бавно — а в дворците времето минава много по-бавно, отколкото гдето и да е другаде — ако няма някой смешльо да ги поразвесели или пък някое джудже да ги поразсмее. Ала, както вече забелязах, всичките тия смешльовци, деветдесет и девет на стоте, биват тлъсти, обли и тежки — тъй щото голяма гордост беше за нашия цар да притежава в лицето на Хоп-Фрог — така именуваха лудия — цяло тройно съкровище, което се съдържаше в една и съща личност.

Струва ми се, че кръщелното име на джуджето не е било същото, което носеше сега. Ала понеже не можеше да ходи като другите хора, по единодушното одобрение на седемте министри, прикачи му се това име, *Хоп-Фрог*. И действително, царският шут не можеше да се движи, освен във вид на *удивителна* — нещо между скок и клатушкане, един вид движение, което доставяше на царя непрекъснато забавление и разбира се, твърде приятно развлечение; понеже, въпреки изпъкналото му благоутробие и образувалата се доста почтена издаденост на главата му — царят минаваше пред своите придворни за много красив човек.

Ала, макар че, благодарение на кривите си крака, Хоп-Фрог се движеше твърде трудно — неимоверната мускулна сила, с която природата бе надарила ръцете му, като че ли за да го възнагради за несъвършенството на долните части на тялото му, — го правеше способен да извършва с удивителна ловкост сума подвизи, касаещи се до катерене по дървета, по въжета или каквото и да било друго, което може с подскачане да се улови. При тия упражнения той имаше повече вид на катерица или на малка маймунка, отколкото на жаба.

Не мога да определя точно от коя страна произхождаше Хоп-Фрог. Сигурно бе дошъл от някой неизвестен край на Ларбария — на

доста голямо разстояние от двореца на нашия цар. Хоп-Фрог и едно момиче, малко по-големичко джудже от него — ала чудно стройна и изкусна танцьорка — са били задигнати от собствените им родни огнища, в *лимитровските* провинции и изпратени в дар на царя от някой генерал, комуто се е усмихнала победата.

При подобни обстоятелства не може да ни учудва тясното приятелство, което се бе завързало между двамата малки пленника. И действително, те в твърде кратко време станаха заклети приятели. При всичката голяма усърдност на Хоп-Фрог да размива с всевъзможни смехории царя и неговите седем министри, той никак не се ползуваше с популярност в двореца и затова не можеше да принесе големи услуги на Трипета — ала поради своята миловидност и пленителна красота на джудже — тя беше предмет на всеобщо удивление и нежна грижа; тъй щото, тя се ползуваше с голямо благоволение и никога, при всеки удобен случай, не забравяше да го използва за своя мил Хоп-Фрог.

Не помня по какъв велик тържествен случай — царят бе решил да даде бал с маски; и всякога при такъв маскарад или какъвто и да било друг подобен празник дарбите на Хоп-Фрог и Трипета биваха несъмнено използвани. Хоп-Фрог особено, биваше тъй изобретателен в декоративната част, по новите типове и преобразования за маскарада, щото изглеждаше, че нищо не би могло да стане без негово съдействие.

Настана определената вечер за празника. И за да се даде по-голям блясък на маскарада, предоставена бе на разположение на публиката — под надзора на Трипета — великолепна зала, с всевъзможни дивни украшения, каквито може да измисли човешкият ум. Целият двор бе в трескаво очакване. А що се касае до избора на отделните костюми и роли, можете да си представите, вярвам, че всеки си бе избрал тъкмо по своя вкус. Мнозина даже бяха си определили ролите, които ще изпълняват, още преди седмица, па даже и месец преди определения ден и никъде вече не се чувствуваше неувереност или пък нерешителност — освен у царя и неговите седем министри. Защо ли се колебаеха те, не мога да ви обясня — освен ако и в това не се е криела някаква шега. Най-вероятното е, че им е било много трудно да измислят какво да представляват на маскарада, поради извънредно голямата си тлъстина! Ала нямаше що, трябваше, като последно средство, да прибегнат до Трипета и Хоп-Фрог. И те пратиха да ги

повикат. Когато двете малки приятелчета изпълниха заповедта на царя, завариха го да държи царствено чаша вино, заедно със седемте членове на своя частен съвет, ала повелителят изглеждаше много зле разположен. Той знаеше, че Хоп-Фрог много се боеше от виното, защото това питие възбуждаше клетото хромо човече дори до полуда, а лудостта май не е средство за поддържане на добро настроение. Ала царят обичаше собствените си прекалености и удоволствие му правеше да принуждава Хоп-Фрог да пие и — според царствения му израз, да го принуди да *бъде весел*.

— Хоп-Фрог, ела тук — каза той, щом смешникът и неговата приятелка се показаха на прага на вратата, — я глътни тая пълна чашка за здравето на отсъстващите твои приятели (тук Хоп-Фрог въздъхна) и ни послужи със своето въображение. Имаме нужда от типове — от *характери*, юначе, — от нещо ново — необикновено. Омръзна ни това вечно еднообразие. Хайде, пий! — виното ще възбуди твоя спящ гений!

Хоп-Фрог, по привичка, се опита да отговори с някоя духовитост на думите на царя; ала усилието му тоя път отиде напусто. Тъкмо днес бе рожденият ден на клетото джудже и заповедта на царя да пие за отсъстващите му приятели направи да бликнат сълзи от очите му. И в това време, когато то приемаше снижено от ръката на своя мъчител чашата, няколко едри горчиви капки капнаха в нея.

Догдето джуджето изпразваше чашата с видимо отвращение — „Ха! Ха! Ха! Ха! — изръмжа тиранинът. — Я гледай колко се бои от една чашка винце! Ехе! Светнаха му вече очите!“

Клетото момче! Виното подействува на възбуждения му мозък така, щото големите му очи не само бяха светнали, ами изпущаха и огнени искри!

То остави нервно сребърната чаша на масата и впи почти безумен поглед върху присъстващите. Изглеждаше, че всички ужасно ги забавляваше успехът на царската шега.

— А сега, на работа! — рече първият министър — един доста тлъстичък човек.

— Да — потвърди царят, — хайде, Хоп-Фрог, дай ни своето съдействие. Типове, типове, хубавото ми момче, *характери*, имаме нужда от *характер*! — всички имаме нужда от това! — Ха! Ха! Ха! Ха!

А понеже министрите съглеждаха известна духовитост в тия думи, и седемте в хор отговориха на царствения смях. И Хоп-Фрог се смя, ала леко и разсеяно.

— Хайде! Хайде! — каза нетърпеливият цар — Нищо ли не ти иде на ум?

— Старая се да измисля нещо *ново* — отговори слисано джуджето, понеже беше съвсем зашеметено от виното.

— Стараеш ли се! — извика свирепо мъчителят. — Какво искаш да кажеш с това? Аха! Разбирам. Мръщиш се. Значи, искаш още вино. Дръж, пий! — и той напълни още една чаша и я подаде на хромото момче, което бе зяпнало в очите му и тежко-тежко въздишаше.

— Пий, ти казвам — викаше чудовището — или дявол те!...

Джуджето се колебаеше. Царят почервеня от гняв. Царедворците се усмихваха жестоко. Трипета, бледна като мъртвец, пристъпи до престола на повелителя и като коленичи пред него, смирено го помоли да пощади нейния приятел.

Тиранинът известно време я гледаше с ококорени очи, очевидно поразен от подобна смелост. Той изглеждаше като че ли не знаеше що да предприеме — нито пък да изрази своето негодувание по такъв начин, щото напълно да го задоволи. Най-сетне мълчаливо я отблъсна силно от себе си и запрати препълнената до върха чаша право в лицето ѝ.

Клетото момиче стана от мястото си и без да посмее да въздъхне даже, отново зае мястото си пред масата.

Настана минута на гробна тишина, минута, в която муха да прехвъркнеше, би се чула. Някакво глухо, но все пак доста ясно и продължително скърцане със зъби като че ли се разнесе по всички краища на стаята и наруши тая гробна тишина.

— Защо, защо — защо ти вдигна тоя шум? — попита царят, като се обърна свирепо към джуджето.

Последното, което като че ли бе поизтрезняло малко, погледна втренчено, ала мирно и кротко тиранина в очите и простичко промълви:

— Аз ли — аз? Как мога аз да сторя това?

— Стори ми се, че звукът идеше отвън — забеляза един от дворцовите хора; папагалът, зад прозореца ще да си е тракал човката о железата на клетката си.

— Така трябва да е — отвърна монархът, успокоен донейде от това предположение, — ала кълна се в рицарската си чест, готов съм да се закълна, че скърцаха зъбите на тоя нещастник.

При тия думи, джуджето прихна да се смее (царят беше дотолкова уверен в своята духовитост, щото и тоя смях счете за следствие от тая си дарба) и скръцна силно и ужасно със зъбите си.

И за да угоди на царя, отиде дотам даже, щото заяви, че се чувствува страшно разположено да пие, да пие колкото е угодно на царя.

Монархът се успокои и Хоп-Фрог погълна още една пълна чаша, без да прояви най-малко отвращение и веднага с жар се впусна да обяснява своя план за маскарада.

— Не мога да ви обясня — забеляза той твърде спокойно и като че ли не бе турил капка в уста — как и двамата сме дошли до една и същата мисъл, ала тъкмо *след като* Ваше Величество удари момичето и запрати чашата в лицето му, тъкмо след като Ваше Величество извърши това и догдето папагалът вдигаше оня странен шум зад прозореца, хрумна ми една чудесна шега — една игра, която по нашите страни често се употребява в маскарадите; ала тука тя ще бъде голяма новост; едно е лошото само, че тя изисква непременно осем души, а пък...

— Е, че ние сме осем! — извика царят, ухилен до уши от това майсторско изобретение — Осем, тъкмо осем — аз и моите седем министри! Е, казвай, каква е тая игра?

— Ние я наричаме — каза хромото човече — *осемте оковани орангутана* и тя е, мога да кажа, чудесна, когато се изпълни добре.

— Ще я изпълним — каза надутото царят и сви намръщено вежди.

— Хубостта на тая игра — продължи Хоп-Фрог — се състои в ужаса, който вселява между дамите.

— Превъзходно! — изръмжаха в хор монархът и неговите министри.

— Аз ще ви облека като орангутани — продължи джуджето, — само оставете всичката тая работа на мене. Вие така ще бъдете уподобени на тях, щото всички ще ви помислят за същински зверове — и, не ще съмнение, толкова ще ви се боят, колкото и удивляват.

— О, каква прелест! — възкликна царят — Хоп-Фрог! От тебе пък ние човек ще направим!

— Веригите имат за цел да увеличават смущението със зловещото си дрънкане. На всички ще се стори, че вие сте избягали от своите пазачи. Не можете да си представите, Ваше Величество, какъв ефект биха произвели осем оковани орангутана — считани от болшинството на зрителите за същински зверове, — които с диви викове нахлуват всред едно множество от великолепно натруфени мъже и жени. Контрастът ще бъде неподобен!

— Това ще бъде! — каза царят; и съветът се вдигна бързо-бързо — понеже вече ставаше късно, — за да тури в изпълнение плана на Хоп-Фрог.

Начинът, по който той преобразяваше тия господа в орангутани, беше доста прост, ала предостатъчен за изпълнение на неговия план. По онова време, когато се разиграваше тая история, подобен род зверове бяха голяма рядкост в цивилизования свят; а оприличаванията, които правеше джуджето, бяха толкова звероподобни, колкото и отвратителни, щото всички намериха, че сходството е пълно.

Хоп-Фрог най-напред много умело навлече в прилепнали до тялото ризи и трика царя и неговите министри. После ги намаза хубаво с катран. Догдето се извършваше тая операция, на някои от придворната шайка им хрумна да се окичат с пера, ала това бе отхвърлено от джуджето; то твърде лесно можà да убеди осемте господа, като им заяви, че неведнъж е виждало тия животни и че косъмът на орангутаните по-вярно би се възпроизвел с ленени нишки. И така, един гъст пласт лен се налепи по катрана. След това се донесе една дълга желязна верига. Най-напред Хоп-Фрог я метна през шията на царя — и така *го тури под своята власт*; после през шията на един от неговата шайка, когото също *тури под своята власт*; и най-сетне, последователно, през шията на всеки от тях, като постъпи все по същия начин. Когато ги окова всички здраво и ги отдалечи един от друг, по възможност по-далече, те образуваха един кръг; а за да бъде сходството най-поразително, Хоп-Фрог прекара незаетата част от веригите около целия образуван кръг, в два диаметъра с прави ъгли, според метода, употребяван в днешно време от ловците на Борнео, които ловят шимпанзета или други подобни тям животни.

Голямата зала, в която щеше да се състои балът, беше кръгообразна, намираще се доста нависоко и пропускаше слънчевите лъчи само през едничкия прозорец на тавана. Нощно време — за което

тя бе специално предопределена — се осветяваше главно от един кристален полилей, увиснал на желязна верига в самия център на тавана, който се издигаше и спускаше посредством един двигател; но за да не разваля хубавия изглед на залата, тоя последният преминаваше извън кубето и отвъд покрива. Предоставено бе на Трипета да бди над декорирането на залата; ала сигурно ще е била упътвана в известни подробности от благите и верни бележки на своето хромо приятелче. Кристалният полилей, за тоя случай, бе махнат по негов съвет. По неговото мнение, при тая задушна атмосфера не би могло да се избегне капенето на восъчните свещи, което би причинило сериозни повреди по разкошните тоалети на поканените гости, на голяма част от които, поради голямата навалица в залата, не би било възможно да избегнат центъра ѝ, т.е. областта на кристалния полилей. И вместо него — много нови свещници бяха поставени по различните пунктове на залата извън пространството, което заемаше тълпата; а на дясната ръка на всяка от кариатидите^[1], които се издигаха величествено срещу стените — на брой всичко около петдесет до шестдесет — бе поставена по една факла, от която се разнасяше някаква много приятна миризма.

По съвета на Хоп-Фрог, за да влязат в залата, осемте орангутана чакаха търпеливо, докато се изпълни съвършено с маски, т.е. дори до полунощ. Ала без да дочакат дванайсетия удар на часовника, те се втурнаха или по-скоро, търколиха се всички вкупом — защото веригите ги спъваха и те един през друг се прекатурваха на влизане.

Те произведоха такова сътресение сред маските, щото душата на царя се изпълни с блаженство. Както се и очакваше, голяма част от посетителите, ако не взе тия същества напълно за орангутани, най-малко ги сметна за същински, от някой непознат тям род, зверове. Доста жени припаднаха от ужас и ако царят не бе намерил за благоразумно да запрети всяко оръжие, самият той, заедно със своята шайка, щяха може би да заплатят с кръвта си за тая им шега. С една реч, всички хукнаха към вратите; ала царят бе дал заповед, тутакси след влизането му в залата да ги затворят и според съвета на джуджето, да се предадат ключовете в ръцете на *последното*.

И когато смущението бе в най-големия си разгар и всеки мислеше само за своето спасение — а тая обзета от панически страх тълпа действително я грозеше голяма опасност, — веригата, която

служеше за окачване на кристалния полилей, и която бе вдигната дотогава, започна постепенно да се спуска и спуска, догдето свитият ѝ на кука край достигна около три стъпки до земята.

След малко царят и седемте му другари, с падане и ставане и с голяма мъка, най-сетне стигнаха до центъра на залата и в непосредствено съприкосновение с веригата. Догдето се намираха в това положение, джуджето, което постоянно вървеше подире им и непрестанно им напомняше да не се боят от нищо, — сграбчи двата края на веригата и със светкавична бързина ги вкопчи за куката, която обикновено служеше за окачване на полилея; и в миг, като че ли дръпната от някаква невидима сила, веригата се издигна толкова нависоко, щото беше съвсем невъзможно да се достигне с ръка отдолу и вследствие на което вдигна със себе си осемте орангутана, поставени лице с лице едни срещу други.

В това време маските се бяха поокопитили от обзелия ги ужас; и понеже цялата тая работа им се струваше да е някаква майсторски скроена шега, като видяха смешното положение на маймуните, оглушиха залата със смях.

— Оставете ги на мене! — извика Хоп-Фрог, и острият му пронизителен глас закънтя wśród шума на тълпата — оставете ги на мене, струва ми се, че ги познавам, познавам! Само мъничко да ги зърна и веднага ще ви кажа кои са.

Тогава, отваряйки си и с крака, и с ръце път през тълпата, той стигна до една от стените, изтръгна факлата от една от кариатидите, върна се по същия начин, по който бе и дошъл, към центъра на залата — скокна с маймунска ловкост на главата на царя, — покатери се по веригата, — наведе факлата, за да разгледа групата орангутани и викаше непрекъснато: „Ей сега ще узная кои са те! Ей сега ще узная кои са те!“

И догдето цялото събрание — в това число и *самите* маймуни, — се превиваха от смях, ненадейно се разнесе едно остро свиркане; веригата бързо-бързо се издигна около тридесет стъпки нагоре — като завлече със себе си и уплашените орангутани, които употребяваха напразни усилия да се откопчат, и останаха така увиснали във въздуха, между кубето и пода. Хоп-Фрог, заловен здраво за веригата, полетя и той заедно с нея, ала запази първоначалното си положение и

непрестанно махаше факлата към осемте маски, и изглеждаше, че се старае да узнае кои са тия лица.

Всички присъстващи бяха се до такава степен вцепенили, щото настана дълбока тишина около една минута. Но тя беше прекъсната от някакъв подземен шум, едно ужасно скърцане на зъби, подобно на онова, което беше вече обърнало вниманието на царя и на неговите съветници, когато той последният бе запратил виното в лицето на Трипета. Ала в тоя случай нямаше защо да се търси от где излизаше тоя шум. Той се изтръгна из зъбите на джуджето, което така скърцаше с тях, като че ли искаше да ги разкъса с устата си и стреляше със светналите си от гняв очи царя и седемте му другари, чиито лица бяха вторачени в него.

— А! А! — извика най-сетне бясно джуджето. — А! А! Започвам да се сещам кои са тия господа!

Тогава, под предлог да разгледа по-отблизо царя, то доближи факлата до лепената козина, с която той беше покрит, и тя мигновено лумна в пламъци. След половин минута и осемте орангутана горяха със страшна бързина сред виковете на множеството, което, поразено от ужас и безсилно да им окаже каквато и да е помощ, ги гледаше отдолу.

Скоро пламъците избухнаха изведнъж със страшна сила и принудиха смешника да се изкатери толкова високо по веригата, щото огънят да не може да го достигне, и догдето извършваше това си движение, тълпата изпадна наново в моментно мълчание. Джуджето схвана мига и отново взе думата:

— Сега вече — каза то — ясно виждам що за маски са тия. Виждам един велик цар и седемте му частни съветници, цар, който никак не се подвоумява да удря плесница на едно беззащитно момиче, — и неговите седем съветници, които го насърчаваха в жестоките му деяния. А ако искате да знаете кой съм аз, — ще ви кажа — аз съм смешникът Хоп-Фрог — *и тази е последната ми шега!*

Благодарение на бързата възпламеняемост на конопа и на катрана, по който бе прилепен, преди още да свърши джуджето кратката си реч, отмъстителното дело бе вече извършено. Осемте трупа висяха на веригите си — черни, вонящи и отвратителни угарки. Хромото човече запрати факлата си връз тях, покатери се пъргаво към тавана и изчезна през отворието на кубето.

Разправят, че Трипета е стояла на стража над покрива на залата и е служила като съучастница на своя приятел в това ужасно отмъщение, и че двамата заедно са избягали към родното им място; и никой от тогава не ги е видял.

[0] Скокни-жаба ↑

[1] Статуя, представляваща мъж или жена, която подкрепя някой стълб. — Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.